

Info o OZWRCIN

Instytut Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk 1.08.2018 r. rozpoczął realizację trzyletniego projektu pn. **Otwarte Zasoby w Repozytorium Cyfrowym Instytutów Naukowych (OZWRCIN)** w ramach trzeciego konkursu **Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa, oś II E-administracja i otwarty rząd, działanie 2.3 Cyfrowa dostępność i użyteczność informacji sektora publicznego, 2.3.1 Cyfrowe udostępnienie informacji sektora publicznego ze źródeł administracyjnych i zasobów nauki**. Projekt OZWRCIN dokładnie wpisuje się w 4 cel szczegółowy Poddziałania 2.3.1 Cyfrowe udostępnienie informacji sektora publicznego ze źródeł administracyjnych i zasobów nauki PO PC.

W wyniku Projektu usunięte zostaną zdiagnozowane bariery ograniczające wykorzystanie już udostępnionej na platformie RCIN Informacji Sektora Publicznego. Nowe, zdigitalizowane przez 16 Partnerów Projektu treści i dane naukowe, udostępniane będą w sposób otwarty, na wolnych licencjach, nieodpłatnie i przy jak najmniejszych barierach dla ich ponownego wykorzystania, przy uwzględnieniu potrzeb osób niepełnosprawnych, oraz przy umożliwieniu interoperacyjności z krajowymi i zagranicznymi systemami teleinformatycznymi. Zostanie zdigitalizowanych m.in. 145 992 obiektów, a metadane i treści 146 107 poszukiwanych obiektów (dotychczas niedostępnych w Internecie) zostaną udostępnione on-line. Umożliwi to modernizacja i rozbudowa RCIN o repozytoria/podbazy kolejnych 6 instytutów naukowych oraz wykorzystanie już istniejącej krajowej infrastruktury informatycznej nauki, w tym usługi powszechnej archiwizacji. W wyniku Projektu multidziedzinowa ISP pochodząca łącznie z zasobów 23 instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk i badawczych lepiej będzie funkcjonować w światowym cyfrowym obiegu informacji, czego oczekują użytkownicy. Cykl szkoleń dla pracowników merytorycznych Projektu będzie miał na celu wykształcenie lub podniesienie kwalifikacji pracowników merytorycznych Projektu, aby udostępniana na platformie RCIN ISP była wysokiej jakości i spełniała wymagane standardy otwartości. Szkolenia użytkowników końcowych będą miały na celu zapoznanie ich z tematyką bazy, jej funkcjonalnościami oraz będą służyły zwiększeniu świadomości nt. korzyści z umiejętności korzystania z zasobów platformy RCIN. Zaplanowane w Projekcie działania promocyjne przyczynią się do upowszechnienia informacji na temat potencjału otwartych danych gromadzonych na platformie RCIN przez Partnerów Projektu oraz korzyści wynikających z otwierania zasobów nauki, a także roli środków pochodzących z UE w tym zakresie.

Projekt Otwarte Zasoby w Repozytorium Cyfrowym Instytutów Naukowych realizowany jest przez 16 Partnerów na podstawie Umowy o Partnerstwie. Postanawia ona, że beneficjentem tj. Partnerem Wiodącym, jest Instytut Matematyczny PAN, a 15 pozostałych instytucji naukowych - to Partnerzy Projektu: Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk, Instytut Badań Systemowych PAN, Instytut Badawczy Leśnictwa, Instytut Biologii Doświadczalnej im. Marcelego Nenckiego Polskiej Akademii Nauk, Instytut Botaniki im. Władysława Szafera Polskiej Akademii Nauk, Instytut Chemii Bioorganicznej Polskiej Akademii Nauk, Instytut Dendrologii Polskiej Akademii Nauk, Instytut Filozofii i Socjologii PAN, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Instytut Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej im. Mirosława Mossakowskiego Polskiej Akademii Nauk, Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk, Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN, Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk, Muzeum i Instytut Zoologii Polskiej Akademii Nauk.

Projekt stawia przed sobą kilka celów bezpośrednich, które można sprowadzić do ogólnego stwierdzenia mówiącego o udostępnianiu, archiwizowaniu i rozpowszechnianiu informacji sektora publicznego pochodzących ze zgromadzonych przez 16 Partnerów - Instytutów naukowych - zasobów nauki. W szczególności udostępnienie w sieci Internet nowych pozycji, zawierających treści i dane naukowe, opatrzonych kompletem metadanych, które dotychczas udostępniane były tylko wyjątkowo

nielicznej grupie badaczy odwiedzających siedziby Partnerów. Obiekty te dokumentują dotychczasowe kierunki rozwoju dyscyplin, które uprawiają Partnerzy oraz służą dalszemu rozwojowi tych badań.

Natomiast w celach pośrednich w szczególności należy zwrócić uwagę na modernizację usługi w taki sposób, aby była przyjazna dla użytkowników i odpowiadała współczesnym wymogom m.in. poprzez usunięcie zdiagnozowanych niedogodności technicznych platformy RCIN. W szczególności istotna jest poprawa mechanizmów wyszukiwania w bazie i prezentacji jego wyników oraz dostosowanie realizowanych usług do pozostałych zdiagnozowanych potrzeb użytkowników oraz osób niepełnosprawnych.

Prace techniczne w Projekcie będą ukierunkowane na dostosowanie i rozbudowę rozwiązań informatycznych, wykorzystywanych obecnie przez RCIN. Obecnie istnieje centralny portal RCIN oraz 17 portali instytutów współpracujących w ramach konsorcjum RCIN. Portal RCIN udostępnia materiały wszystkich instytutów zaangażowanych w RCIN, natomiast portale instytutowe udostępniają materiały związane z działalnością danego instytutu. Materiały udostępniane w ramach portali instytutowych i portalu RCIN to fizycznie te same dane, które widoczne są równocześnie poprzez dwa niezależne portale internetowe, a więc nie zachodzi konieczność kopiowania tych danych.

Cały proces digitalizacji i udostępniania obiektów w RCIN będzie obsługiwany przez tzw. pakiet oprogramowania DInGO. Umożliwia on monitorowanie i kontrolowanie przebiegu prac związanych z digitalizacją, długoterminowym przechowywaniem danych i udostępnianiem obiektów cyfrowych online. Dzięki niemu obsługa procesu digitalizacji następuje zgodnie z międzynarodowymi przewodnikami dobrych praktyk, np. realizuje archiwizację danych w zgodzie z modelem OAIS, posiada funkcję samoarchiwizacji zgodnej z zieloną ścieżką Open Access, oraz uruchamia mechanizmy pozwalające na automatyczną weryfikację jakości danych (np. parametrów technicznych wprowadzanych danych). Zgodność z międzynarodowymi standardami i dobrymi praktykami jest kluczowa w kontekście zapewnienia użytkownikom dostępu do danych udostępnianych poprzez portal RCIN w długiej perspektywie czasu.

Na podstawie analizy potrzeb docelowych grup użytkowników oraz zebranych kluczowych wyzwań technicznych w Projekcie, przygotowany został zakres prac technicznych niezbędny do przeprowadzenia w ramach Projektu OZwRCIN. Prace techniczne IT w Projekcie będą m.in. obejmowały modernizację i dostosowanie używanego oprogramowania do digitalizacji, archiwizacji i udostępniania danych zgodnie z potrzebami użytkowników, w szczególności obejmą:

- a. Rozbudowę i modernizację portalu RCIN oraz portali instytutów, które udostępniają zasoby nauki.
- b. Rozbudowę i modernizację oprogramowania do zarządzania procesem digitalizacji obiektów, udostępniania danych i archiwizacji danych źródłowych.
- c. Rozbudowę i modernizację oprogramowania zapewniającego długoterminowe przechowywanie danych źródłowych.
- d. Uruchomienie baz wiedzy na temat działalności naukowej poszczególnych instytutów Partnerów. W tym integrację wdrażanych modułów bazy wiedzy z odpowiadającymi im portalami repozytoryjnymi zasobów cyfrowych Partnerów.

W Projekcie zastosowane zostaną uznane na świecie praktyki w zakresie otwartości i dostępności danych cyfrowych, zaś systemy teleinformatyczne w Projekcie opracowane zostaną z uwzględnieniem:

- Zaleceń WCAG 2.0 na poziomie przewyższającym minimalne wymagania zdefiniowane w KRI.
- Zasad projektowania zorientowanego na użytkownika i technik Responsive Web Design w zakresie przygotowania interfejsów użytkowników końcowych dla portali RCIN.
- Zasad udostępniania danych „5 Star Open Data”.

- Otwartych standardów udostępniania danych.
- Metareguł i zasad budowy cyfrowych usług publicznych - dokumentu opracowywanego przez Ministerstwo Cyfryzacji¹

Opracowane usługi teleinformatyczne w Projekcie będą na bieżąco monitorowane w zakresie poprawnego funkcjonowania usługi z punktu widzenia użytkownika końcowego. Ponieważ oprogramowanie planowane do wykorzystywania w ramach Projektu ma wbudowane moduły analityczne, możliwe będzie monitorowanie powszechności wykorzystania zasobów naukowych, jak to ma miejsce obecnie w przypadku portali RCIN.

Planowane rozwiązania techniczne w Projekcie posiadają możliwości przekazywania uwag bezpośrednio przez użytkowników. Wszystkie zbierane informacje posłużą podnoszeniu jakości planowanych rozwiązań technicznych w Projekcie.

Rozwiązania techniczne i nowe funkcjonalności opracowywane w ramach Projektu będą możliwe do wykorzystania przez innych użytkowników rozwijanego w Projekcie oprogramowania DInGO (dLibra, dLab czy dArceo), ponieważ efekty prac IT w Projekcie będą udostępniane na wolnej licencji, a kolejne podmioty nie będą zmuszone do jego zakupu, co zapewnia oszczędność i zmniejsza koszty.

Przy realizacji Projektu zostanie zastosowany system zarządzania, który w czasie trwania Projektu umożliwi właściwe wykorzystanie zasobów wszystkich Instytutów Partnerów do wytworzenia trwałego produktu, jakim będą, udostępnione przez 16 jednostek, informacje sektora publicznego pochodzące ze zgromadzonych przez nie zasobów nauki. Projekt będzie zorganizowany w oparciu o dotychczasowe doświadczenia konsorcjantów zrealizowanego już projektu RCIN oraz będzie wykorzystywał elementy dobrych praktyk zarządzania projektami w oparciu o standardy Project Management Institute, a w szczególności The Standard for Project Management of a Project zawarty w A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK® Guide).

Podsumowując, obiekty udostępnione w ramach Projektu w Internecie dokumentować będą dotychczasowe kierunki rozwoju dyscyplin, które reprezentują Partnerzy oraz wykorzystywane będą w ramach prowadzonych badań naukowych. W Projekcie udostępnione zostaną zasoby naukowe, które Partnerzy uznali za zasoby o dużym znaczeniu dla obszaru nauki lub które posiadają znaczny potencjał ich ponownego wykorzystania. Należą do nich zarówno zasoby tekstowe jak i dane badawcze - dane dowodowe. W połączeniu z realizacją rozbudowy oraz poprawy istotnych funkcjonalności platformy RCIN, Projekt będzie miał pozytywne oddziaływanie na jego otoczenie:

- Nastąpi promocja polskiej nauki, historii, kultury i walorów środowiska przyrodniczego w świecie poprzez obecność zasobów Partnerów w wielu internetowych serwisach (np. ogólnosięwiatowych agregujących informacje z portalu RCIN).
- Nastąpi zwiększenie dostępności tych zasobów m.in. poprzez poprawę mechanizmów wyszukiwania w bazie i lepsze przystosowanie serwisu dla użytkowników w tym niepełnosprawnych.
- Bezpłatna i nieograniczona dostępność do treści naukowych i danych badawczych, udostępnianych na wolnych licencjach, spowoduje ich lepsze wykorzystanie zarówno przez innych badaczy polskich, badaczy zagranicznych jak i przez sektor gospodarczy. Nastąpi, więc lepsze wykorzystanie informacji sektora publicznego, co z kolei przyczyni się do wzrostu gospodarki, a tym samym wzrostu komfortu życia.
- Korzystanie z zasobów naukowych platformy RCIN wzbogaci kapitał ludzki, intelektualny, społeczny, co stanowi wartość samą w sobie i ma wpływ na rozwój społeczno- gospodarczy.
- Nastąpi wsparcie edukacji, w tym edukacji na odległość i wyrównywanie szans młodzieży pochodzącej spoza ośrodków wielkomiejskich.

¹ https://mc.gov.pl/files/metareguly_i_zasady_budowy_uslug_cyfrowych_ready.odt

- Dzięki szkoleniom nastąpi podniesienie kompetencji cyfrowych użytkowników Internetu, a więc budowa społeczeństwa informacyjnego.
- Pozyskanie nowych umiejętności przez pracowników w trakcie Projektu zwiększy ich szanse na rynku pracy.
- Wysoka jakość i poprawność danych wprowadzanych w światowy obieg informacji dzięki temu, że metadane wprowadzać będą specjaliści naukowcy dziedzin podniesie merytoryczną jakość informacji znajdujących się w Internecie, co z kolei przyczyni się do rozwoju Internetu.
- Nastąpi lepsze wykorzystanie środków pochodzących z UE dzięki wykorzystywaniu, przez co najmniej 16 podmiotów, wspólnej infrastruktury IT, oprogramowania oraz zoptymalizowaniu organizacyjnemu i ekonomicznemu procesowi digitalizacji.
- Zwiększy się potencjał dla powtórnego wykorzystania zgromadzonych w RCIN danych dzięki zastosowaniu odpowiednich protokołów i API.
- Wykorzystywanie bazy RCIN, jako repozytorium instytucjonalnego przez kolejne podmioty naukowe/bazy/katalogi przyczyni się do lepszego rozpropagowania jego zasobów i bardziej ekonomicznego wykorzystania wprowadzonych danych.
- Nastąpi zapewnienie możliwie najlepszego bezpieczeństwa unikalnym i niejednokrotnie kruchym eksponatom dzięki obsłudze procesu digitalizacji i wprowadzania metadanych przez kustoszy tych zbiorów.

Po zakończeniu Projektu na platformie RCIN łącznie swoje zasoby udostępnią będą 23 instytuty naukowe (17 dotychczasowych użytkowników oraz 6 nowych Partnerów Projektu OZwRCIN).

Patrz też:

Poster informacyjny [„Otwarte Zasoby w Repozytorium Cyfrowym Instytutów Naukowych \(OZwRCIN\)” – w Instytucie Botaniki im. W. Szafera PAN w Krakowie](#)